

روابط دولت وحدت ملی افغانستان با ایران

فرزاد رضانی بونش

پژوهشگر و کارشناس مسائل منطقه

فارسی رو

هر چند افغانستان در سال ۲۰۱۴ با اتفاقات بسیاری از جمله ثبت رکورد طولانی‌ترین انتخابات جهان تا توافق دولت وحدت ملی، عدم معرفی کابینه جدید، پایان مأموریت نظامی ناتو، خروج نیروهای خارجی و آغاز مأموریت حمایت قاطع روبه‌رو بود. اما سرانجام عبدالله عبدالله و اشرف غنی و در نهایت تدبیری اندیشیده و در «دولت وحدت ملی» و اشرف غنی رئیس‌جمهور شد و عبدالله عبدالله رئیس‌اجرائی دولت وحدت ملی گردید. حال این پرسش وجود دارد که روابط دولت وحدت ملی با ایران از آغاز چگونه بوده است؟

نگاه دولت وحدت ملی به ایران

سیاست خارجی حکومت وحدت ملی به رهبری دکتر اشرف غنی و دکتر عبدالله، متفاوت تر از سیاست خارجی حکومت کرزی بوده و سیاست خارجی کابل اکنون پنج حلقه دارد و شامل همسایگان، جهان اسلام، اروپا، آمریکا، ژاپن، استرالیا، کشورهای آسیایی و سازمان‌های بین‌المللی میشود. در این راستا رویکردهایی چون نزدیکی و گسترش رابطه با پاکستان، تعامل مستقیم و تقویت روابط با همسایگان با استفاده از پتانسیل‌های خود برای ایجاد روابط بهتر، تقویت روابط به کشورهای اسلامی و پیوند با کانون‌های ثروت، قدرت و دانش جهان مد نظر قرار گرفت. در این بین اگر نگاهی به رویکردهای دولت وحدت ملی افغانستان به ایران داشته باشیم باید گفت از یک سو هر چند غنی در روزهای پس از رسیدن به قدرت تاکید کرد سیاست خارجی کابل بر پایه تعامل و همکاری با کشورهای منطقه استوار شده و دولت وحدت ملی در تدوین سیاست خارجی نوپای خود، همکاری گسترده با کشورهای منطقه را در دستور کار قرار داده است. اما این رویکرد کابل در حالی بود که غنی راه سلف خود را ادامه نداد و قرارداد امنیتی با آمریکا را امضا کرد و طی مدت کوتاهی سه بار به ریاض رفت و در اقدامی بخت‌انگیز حمله عربستان سعودی به یمن را مورد حمایت قرار داد. اما در بعد دیگری هر چند اشرف غنی مثلث آمریکا، عربستان و پاکستان را در زمینه‌های امنیتی بر ایران ترجیح داد، ولی حکومت وحدت ملی تنها شمال جناحی از یاران اشرف غنی نبود و لذا دولت وحدت ملی هم همه تخم مرغ‌های خود را در سبد عربستان نچید. در این میان بود با توجه به متغیرهایی چون بهبود رابطه ایران با غرب و رفع تحریم‌ها، حل پرونده هسته‌ای

و رفع تحریم ها و پیوند دوباره ایران با اقتصاد جهانی عملا کابل توجه ویژه ای به ایران در حال گذار به پسا تحریم کرد و عملا دولت وحدت ملی تلاش کرد تا روابط خود با تهران و ریاض را به گونه ای تنظیم کند که یکی از دو طرف از کابل نرنجد و یا چالش های ایران با کشورهای رقیب در داخل افغانستان نمود پیدا نکند و چالش ایران با آمریکا یا عربستان هم بر این کشور تاثیر نگذارد. این امر در حالی بود که نیاز افغانستان به کمک های مالی و بین المللی و پشتیبانی های دفاعی و چالش ها و موانع بسیاری در کنار تلاش برای برگرداندن امنیت افزایش و افزایش سرمایه گذاری در افغانستان در چارچوب همکاری های اقتصادی موجب تلاش همواره کابل به بهسازی روابط با تهران شده است. چنانچه در نگاهی به رفت و آمدهای دیپلماتیک مقامات دو کشور در حدود یک سال و نیم گذشته باید گفت جدا از سفر مقامات ایرانی به کابل، سفرهایی چون معاون و دوم ریاست اجرایی به تهران اشرف غنی، رییس جمهوری افغانستان هم به ایران سفر کرد. همچنین عبدالله دومین مقام ارشد دولت افغانستان است که در سال جاری به ایران سفر کرد.

حوزه های همکاری امنیتی و سیاسی دو کشور

هر چند ایران در حوزه سیاست خارجی، نگاه چندان مثبتی توافق امنیتی کابل - آمریکا ندارد و تاکید کرده است باید امنیت منطقه بر پایه ی همکاری همسایگانی محقق شود، اما با توجه به کاهش حضور ناتو و غرب و معضلات امنیتی افغانستان طبعاً موضوعاتی چون مواد مخدر، آب و حقابه، مهاجران افغان، تروریسم و داعش و حضور نیروهای ناتو مهم بوده است. گذشته از این افزایش حضور داعش در افغانستان، تعمیق و گسترش همکاری های امنیتی دو کشور را اجتناب ناپذیر کرده است. در بعد دیگر ایران از تجربه بزرگی در بخش مبارزه با مواد مخدر برخوردار است و یکی از مسیرهای بزرگ برای ترانزیت مواد مخدر بوده و وجود حدود ۹۵۰ کیلومتر مرز مشترک بین ایران و افغانستان پیامدهای متعدد سیاسی - امنیتی برای ایران داشته است. همین امر دو کشور را به همکاری وا داشته است.

در بعد دیگری هر چند هنوز چالش هایی چون اختلاف بر سر حضور خارجی ها و چالش بر سر مسئله تقسیم آب رودهای مرزی به ویژه هیرمند و هریرود وجود داشته است، اما باید گفت الزام های استراتژیک دو کشور را به همکاری فرا خوانده است و حکومت وحدت ملی نیز تلاش کرده است، تا به همگرایی منطقه ای توجه بیشتر داشته باشد. گذشته از ایران یکی از کشورهایایی با بیشترین مهاجرین افغان است و در یک سال گذشته با سفر مقامات دو کشور بستری برای حل اختلاف دیدگاه در مورد نگاه مهاجرین افغانستان با توجه به تداوم چالش های امنیتی و اقتصادی فراهم شده است. چنانچه تهران نیز در یک سال گذشته توجه

ویژه ای به مساله مهاجران افغان در ایران و حل برخی از درخواست های دولت کابل در این حوزه داشته است.

گذشته از این در حوزه سیاست خارجی کابل تلاش کرده است تا با در نظر گرفتن تغییر دیدگاه کشورهای غربی و سازمان ملل نسبت به ایران و ملاحظات امنیتی و ژئوپلتیک ایران رویکردهایی چون فشارهای عربستان در مورد حضور در ائتلاف های سیاسی و نظامی بر ضد ایران را خنثی کرده و با گذار از فاز امنیتی در سیاست خارجی به فاز اقتصادی به جایگزینی نقش مهم امنیت با اقتصاد توجه بیشتری کرده و در کنار روابط با غرب روابط با ایران و کشورهای سازمان شانگهای را نیز کم و بیش مد نظر قرار دهد.

حوزه های همکاری اقتصادی دو کشور

در شرایط کنونی ایران در ردیف نخست کشورهای است که بیشتر کالاهای آن در بازار افغانستان ارایه می شود اما توانمندی های اقتصادی به کار گرفته شده توسط دو کشور، متناسب با مشترکات موجود نیست؛ بنابراین دو سو تمایل دارند توسعه روابط اقتصادی در اولویت و هدف قرار گیرد. در این بین الحاق افغانستان به سازمان تجارت جهانی و رویکردهایی چون تسهیل صدور روادید برای بازرگانان دو کشور ، وجود درصد بالایی از کل واردات افغانستان از ایران، تداوم کمک های اقتصادی ایران، تلاش افغانستان برای وصل از طریق بندر چابهار ایران به بازار جهانی ، همکاری مشترک ایران، هند و افغانستان در بندر چابهار ، کاهش وابستگی انتقال کالاهای افغانستان از مسیر پاکستان و.. موجب توجه بیش از دو کشور به احیا و گسترش توانمندی ها و فرصت های زیادی در عرصه اقتصادی شده است.

منبع: فارسی.رو